

Vykort från Påskön - Isla de Pascua

(IslaPascua2005_19.pdf)

Vi minns Påskön för många fantastiska saker och det har tagit lång tid och många vykort att beskriva dessa, men här kommer i alla fall en till: Innan vi besökte Påskön tyckte vi alltid att det hotell som vi brukar bo på i Santiago har en fantastisk frukost tack vare massor av färska frukter, men hotellfrukosten på vårt hotell på Påskön var nog ännu vassare. Vi åt oss alltid mätta på frukter av olika slag och juicerna var så tjocka att de rann trögt. Det var som att dricka flytande frukter. Det var olika blandningar mest varje dag och personalen var tvungna att fylla på gång på gång. Vi drack oftast 2-3 st stora glas varje morgon.

Det enda trista vi upplevde på hela veckan. Vi måste åka därifrån. Allt har ett slut, som alltid.

Om man skall besöka Påskön skall man tänka på att 2-3 dagar, som är en vanlig vistelsetid där för de flesta turister, är alldeles för kort tid. En vecka är mera lagom! Om man inte vill ägna sig alltför mycket åt att titta på moaier, finns det ganska mycket annat att göra. Exempel är:

- (Vandring. Det finns ganska mycket vandringsvägar utefter kusterna och upp på kratrarna. Tyvärr finns inga allmänna transporter, t.ex. buss, så om man skall skjutas ut eller hämtas måste man åka taxi.
- (Hyra cykel, fast det är varmt att cykla.
- (Dykning och snorkling. Det är en viss dykverksamhet och det finns ett par-tre dykfirmor i norra hamnen som ordnar allt. Det sägs att sikten är 50 m eller något liknande!
- (Hyra häst.
- (Hyra bil, men man kan ju förstås inte åka långt trots de fria milen.
- (Bad, antingen i norra hamnen i Hanga Roa eller på någon av de fantastiska sandstränderna på norra kusten vid Anakena eller Ovahe, men då måste man ta sig dit med taxi, hyrbil eller cykel.
- (Surfning på vågor. Surfbrädor kan hyras i någon av dykfirmorna.
- (Eller att bara vara! Det är inte tråkigt.

Aktiviteter såsom skärmflygning, vattenskidor och sånt förekommer inte. Som märks är det inte särskilt tillrättalagt, men det är en del av tjusningen.

Andra iakttagelser och företeelser som kan vara värda eller roliga att notera:

- Vi hade aldrig känslan av att det var för mycket folk, dvs. turister. Det sägs att det finns c:a 500 bäddar för turister och det är ju inte särskilt mycket. Lokalbefolkningen är endast c:a 3000 själar, men dessa 3000 har c:a 600 bilar! Det är verkligen anmärkningsvärt. För dom flesta kan det väl aldrig vara nödvändigt att köra utanför byn som kanske är 3-4 km från norr till söder!
- De enda insekter (förutom kackerlackor som ju finns överallt) som vi såg var i huvudsak små myror och några enstaka andra kryp, men absolut inga som störde oss.
- Vi varken såg eller kände en enda mygga och vi kan överhuvudtaget inte minnas att det fanns några andra irriterande (= bitande) insekter heller. Trollsländor finns det däremot gott om, men dom stör ju ingen.
- Vi såg också vid ett par tillfällen en ganska stor råtta utanför hotellet, men dom är ju som kackerlackorna, dom finns garanterat överallt. Råttor och kackerlackor lär vara de två levande arter (alla kategorier) på jorden som alltid kommer att överleva, vilka katastrofer som än kan hända.
- Det går utmärkt att dricka kranvattnet, även om det inte är särskilt gott. Vatten på flaska är så dyrt att man gärna accepterar kranvattnets smak.
- Det finns inte många fågelarter på ön. Jag vet inte hur många, men kanske finns det 10-15 arter. Jag kunde i alla fall räkna in 8 arter inkl. den vanliga gråsparven och tamduvan, som ju praktiskt taget finns överallt. Dessa två fågelarter hör troligen till samma kategori som råttor och kackerlackor - dom finns överallt! Duvorna verkade häcka på de branta klipporna längs västkusten. Skator och kråkor finns inte här.
- Vi kunde inte se en enda bäck någonstans, fast det regnar mer eller mindre året om. Vi hade tre regndagar under vår vecka. Var alla hästar får sitt vatten vet vi inte.
- Det finns inga ormar. Små ödlor, c:a en dm långa är ganska vanliga.
- Vi åt fisk till middag samtliga dagar. Tonfisken var toppen.

Ahu Tongariki.

Innan vi for till Påskön hade i alla fall jag funderat väldigt mycket på hur det skulle se ut där, hur klimatet är, hur fantastiska stengubbarna verkligen är, osv. osv. Jag har letat bilder på Internet för att få en uppfattning om ön, men det enda man hittar normalt är bilder av moaierna och tyvärr ofta ganska små och med ganska dålig kvalitet, ofta tagna i motljus och därför väldigt mörka. Därför har jag försökt att visa lite av det jag själv inte hittade när jag beskrivit ön och satsat på bilder med ganska bra upplösning. Jag hoppas att du nu fått en klar bild av världens avlägsnaste bebodda plats.

Vilken känsla att ta på en moai! Tänk att man skulle få uppleva detta.

Ett besök på ön genererar en massa frågor och funderingar. I många många generationer, kanske mer är 1000 år, hade Påsköborna (troligen) ingen kontakt med yttervärlden. Enligt sägnerna anlände de första människorna hit för ungefär 1600 år sedan. Då var ön troligen täckt av regnskog, men med åren hade man förbrukat all skog utan att tänka på konsekvenserna. Kanske för att det krävdes massor av stockar och timmer för hanteringen av moaierna. Till slut fanns det inte ett enda träd kvar som man t.ex. skulle kunna göra farkoster av. Man hade blivit fångar på sin egen ö. Forskarna är ganska säkra på att ön också hade blivit ganska överbefolkad och att man kan ha haft svårt att försörja sig. I vilken riktning man än spanade kunde man bara se en blå horisont år efter år, årtionde efter årtionde och århundrade efter århundrade. Till slut måste man väl ha tappat uppfattningen om vad som fanns bortom horisonten, om dom överhuvudtaget trodde att det fanns något där. Undrar vad dom tänkte och visste? I Europa var man helt säker på att jorden var platt och att bortom horisonten fanns ett jättelikt vattenfall, som man skulle åka ner i om man kom i närheten. Påsköborna som levde på den tiden hade nog skrattat åt den uppfattningen. Dom hade ju ändå seglat flera hundra mil över öppet hav för att komma till Rapa Nui utan att hamna i något vattenfall. Dom levde mer eller mindre ett stenåldersliv på ön och vad skulle den dåtida vetenskapen och etablisemanget här i Europa tro att ett stenåldersfolk från andra sidan jorden skulle kunna veta?

Även om man hade kunnat få ihop virke till en båt, så är det ju inte säkert att det ändå gått så bra att komma därifrån. Efter många hundra år på ön borde man ha förlorat sjömanskapet, vilket man i och för sig måste ha haft den gång de första nybyggarna anlände till ön. Enligt de polynesiska sägnerna kom dom seglande västerifrån i två mycket stora katamaraner. Hur kunde dom ge sig iväg på ett så våghalsigt uppdrag och hur kunde dom hitta ön? Visste dom sedan ännu tidigare färder? Om två katamaraner hittade ön, hur många hittade inte ön och hur många katamaraner förläste i stormar, osv? Enligt Heyerdahl kom även två andra grupper hit österifrån, från Sydamerika, i andra typer av farkoster. Många forskare tvivlar på detta, men Heyerdahl bevisade i alla fall att det är möjligt att segla över både Indiska Oceanen och Atlanten i vassbåt, med "Tigris" resp. "Ra" och Stilla Havet med balsaflotte, "Kontiki".

Jakob Roggeven beskriver att Påsköborna verkade ha endast två enkla typer av flytetyg år 1722. Det ena var långa smala hopsurrade knippen av vass som användes som en flotte eller flythjälpmedel och som man låg på magen uppe på. Man tog sig framåt genom att paddla eller crawla med armarna. Den andra typen man såg var några få kanotliknande farkoster av löst sammanfogade små brädor, ungefär 3 m långa och så smala att de knappt gick att sitta i. Skarvarna läckte så mycket att paddlaren fick ägna en stor del av tiden med att ösa. Detta kanske säger en del om Påsköbornas sjömanskap, i alla fall vid detta tillfälle. Man skulle inte ha tagit sig särskilt långt med den kunskapen i båtbygge!

En sak förbryllar ändå. Vi vet att människorna kom hit på något sätt i forntiden, kanske för 1600 år sedan. Låt oss tro att det stämmer att man kom hit i stora

katamaraner. Varför fortsatte inte kommunikationen med övriga världen därefter, eller gjorde den det? Var det en engångsföreteelse, omöjlig att upprepa och därför blev man kvar? Slogs katamaranerna i spillror när man landsteg och man saknade verktyg att reparera eller tillverka nya, eller var man nöjd med den nya ön och därför inte brydde sig om att tillverka flera båtar? Var man jagad av någon anledning och här hade man hittat världens säkraste gömställe? Ingen skulle hitta dit. Därför slog man sig ner här och därför fortsatte inte seglandet? Vem vet? Ingen vet!

Undrar om Påsköborna trodde att dom var de enda människorna i hela världen? Hade dom en enda aning om hur stor världen egentligen är? Visste dom att det fanns en jättekontinent österut? Jo - om Heyerdahl har rätt, att även grupper kom till ön österifrån (långöronen), borde ju dom ha berättat om landet i öster. I så fall visste man, men - om Heyerdahl däremot har fel och ingen kom till ön österifrån, hur skulle då Påsköborna ha en aning om landet i öster - om dom inte seglade dit själva förstås? Vem vet? Ingen vet.

Om vi med detta som bakgrund försöker sätta oss in i vad Påsköborna upplevde påskdagen 1722 när holländaren Jakob Roggeveen plötsligt dök upp på horisonten med sina tre segelskepp! Under kanske 1000 år eller mer hade man aldrig sett någonting närma sig utifrån - förutom fåglar. Det måste upplevas på samma sätt som vi idag skulle uppleva om det plötsligt kom nerdimpande ett riktigt utomjordiskt rymdskepp, som verkligen gav sig till känna! Dom borde ha blivit ganska rädda, men det blev dom inte.

Holländarna blev vänligt mottagna. Detta tyder väl på att dom ändå visste att det fanns något bortom horisonten och att förr eller senare någon skulle komma till ön utifrån. Roggeveen har noga nertecknat allt som dom såg och vad som hände under besöket. Det visade sig tyvärr att Påsköborna hade ett mycket tjuvaktigt sätt och att dom var mästare på att stjäla saker från holländarna. När holländarna försökte få tillbaka de stulna sakerna var det omöjligt att hitta något. Man tror att de gömdes i någon av de otaliga gömda

grottor som finns på ön. Det blev ett riktigt hotfullt bråk. Påsköborna som inte hade några som helst vapen var däremot skickliga på stenkastning och holländarna måste freda sig med sina skjutvapen. Dom gav sig snabbt iväg samma dag som dom gått iland efter att några öbor blivit skjutna till döds.

Konstigt egentligen. Man har (troligen) inte sett utomstående människor på många hundra år, troligen tusen och man var antagligen fångar på sin egen ö. När det äntligen dyker upp folk, väntade eller oväntade, som faktiskt hade goda avsikter och som hade riktiga fartyg vilka de själva saknade, började man stjäla så att allt förstördes! Vad konstigt det kan bli!!! Därefter dröjde det 48 år tills nästa skepp dök upp!

Kanske har jag visat och beskrivit ön så mycket att du har sett nog och är nöjd och då har jag ju uppnått något --- eller kanske har bilderna och texterna ökat ditt intresse så mycket att du också tar chansen att åka dit - nu. Då har jag ju också uppnått något. Än så länge är hela ön ganska oförstörd och oexploaterad, men - du förstår nog att risken är uppenbar att det förr eller senare kan bli ett chartermål och då är väl exploateringen ett faktum. Det är inte säkert att Påsköborna har tillräcklig insikt om att de måste styra turismen för att skydda ön med de fantastiska sevärdheterna mot nerslitning.

Julafton 24 december 2005 på eftermiddagen lämnar vi Påskön och 5 timmar senare, sent på kvällen, landar vi i Santiago de Chile. En fantastisk vecka var över.

Hasta Luego! Anita och Reinhold

Här är det slut. Fortsättning följer inte.

Vill du se flera bilder och med ännu högre upplösning, gå till Reinholds nya hemsida. Alla vykortet finns också där. www.hydron.se

En sak till.

Ett besök på Påskön lämnar ingen oberörd!